

P O L G Á R T Á R S.

Társadalmi, ipar, kereskedelmi, tanügyi s közgazdasági lap.

Előfizetési díj: egy évre 6 frt., félévre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr.
Az előfizetési díjak Kutas Imre könyvnyomdájába intézendők.

Megjelen minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: kismestern. 1385. sz.

Hirdetések: a legutányosabb árszámítás mellett a kiadóhivatalban vétetnek fel.
Bélyegdíj minden közlésnél: 30 kr. — Nyilt tér petit sora 20 kr.

Az állam nyugdíjaisai.

(Egy kis hivatalnok-ügy.)

Mióta a magyar alkotmányosság zsilipje megnyitott, a nemzeti jogok szabad folyása előtt, tagadhatatlan, hogy sokat tett e nemzet anyagi és szellemi reorganizálása felé. — Talán ép e rohamosan mindent helyre pótolni akarás, a lázas sietés volt oka, hogy sok újításunkkal csizmadiát fogtunk és sok olyasmiről nem gondoskodtunk teljességgel, vagy éppen nem miről gondoskodnunk nemzeti kötelességünk sorába tartozott volna.

Ha az ad acta, irattár poros polcain szunnyadni hagyott nemzeti ügyeket nem reszteljük sorszámba venni, okvetlenül itt fogjuk találni a hivatalnokok joggyét.

Nem akarok én most erre egész terjedelmében kiterjeszkedni. Minek panaszoljam el, hogy az állam munkásai, a törvények végrehajtói, s az állam érdekének ex officio is buzgó előharcosai: a állam tisztviselők mennyire idegenek a nemzet szívénél, s azon visszahuzódó idegesség, mely az absolutismus s Bach-korszak bürokráciájától méltán csirázott ki, mennyire nem fonyad azon tagadhatatlan tényre, hogy az államtisztviselők már többé nem a gyűlölt rendszerek által teremtett önkényiség vak eszközei, hanem a nemzet törvényeinek, a törvények által előidézett mozgásnak szükségszerű s alkotmányos műszerei!

Tagadhatatlan tény az, hogy a hivatalnokok ügye rendezve nincs. Tagadhatatlan, hogy a tisztviselők nincs arányban az általuk végzett szellemi munka értékével, s midőn a Lajthán tul a tisztviselők igényeit méltányolni tudta a törvényhozás, nálunk le kellett venni az államtisztviselőink óhaját a napi rendről. A nemzet szegény! mondák — a hivatalnokoknak engedni kell.

És úgy lón.
De ha már így van, ha a fizetésfelemelés kérdése ad graecas calandas elhalasztatott, miért nem intézkedik a törvényhozás, hogy legalább a kifáradt tisztviselők jövője biztosítva legyen a nyugdíjazás törvényes rendezésével?

Igaz, ma is vannak nyugdíj-szabályaink. A régi grabas intézkedések ferduungs-blattjai adnak némi biztosításokat, de fájdalom! maguk a tisztviselők kénytelenek leginkább érezni, hogy a jelenleg érvényben levő nyugdíj-szabályzat sokat igényel s keveset ad.

Az állam hivatalnokai 10 éven alul nem nyugdíjaztatnak s 40 évi szolgálat után léphetnek teljes pensióba, akkor sem tarthatva meg a fizetésük kiegészítő részét képező lakpénzt. — Ez sehogy sem jól van így! Mert ne tessék hinni, hogy a nyugdíjakra szükségelt összegek az állam által nyújtott praemiumok. Oh nem. A nyugdíjalap fejlődése igen régi, s ha az más célra felhasználva nem volna, elég kamatot nyújtana, az államtisztviselők kevesebb időt igénylő pensionálására is! S ezen alap folytonosan fejlődik. Minden államtisztviselő első évi fizetése 300 frton felüli részéhez $\frac{1}{3}$ ával járul ezen alap növekedéséhez — akár részeseül nyugdíjban, akár nem. — Pedig ha elhal, azon csekély nyugdíj, melyben özvegye részeseül s azon parányi nevelési pótlék, melyet a gyermekek részére a szabályok biztosítanak, bizony nagyon kevésbé kárpótolja a szegény tisztviselő által „m u s z á l y”-ból hozott áldozatot.

Gildának.

A messze föld széles határán
Minden virág az égbe néz,
Mint szines pillangó az ágon,
Minden percben repülni kész.
Az égbe néz a bércek orma,
A bércc fenyüje, illatár,
Mind, mind az ég felé törekszik,
A föld nekik oly szük határ!
Mint ők az égbe, — én csupán csak
Feléd vágyom; — feléd siet,
Dal, gondolat, ábránd és érzés,
Hisz mind szeret, hisz mind tied!
Oly messze vagy!.. a kis virágok,
A bércc, az illat boldogok!
Látják szűz vágyaiknak célját:
A szép eget, mely mosolyog. —
De én nem látok, s álmaimba,
Dalomba festem arcodat;
Én angyalom, én szép egem te,
Isten lelkében gondolat,
Virág a földön, fény az égen,
Csillag az égen csak te lány,

Lehetne ezen segíteni. Egy kevés áldozattal, s egy kevés szigorussággal. — Lejebb szállítani a nyugdíjazási évek számát — teszem fel 10-el — s gondoskodni arról, hogy csak azok részesüljenek nyugdíjban, kiknek munkaképtelensége erre jogot ad.

Mert azon tény, mely Magyarországon törvény erejével bir s így törvényes, az ésjog elveivel ellenkezik. — Nálunk ez erekre megy az oly tisztviselők száma, kik a közgazgatás vagy egyes pénzintézetek, vállalatok stb szolgálatában, mint köztisztviselők, rendes évi fizetésben részesülnek, s mégis az államtól nyugdíjat huznak. Tehát munkaképesek. Ha munkaképesek, minek nekik a nyugdíj — akkor, midőn van rendes, élelmüket biztosító évi fizetésük? Ez a mód az, melylyel egy rókáról két bört lehet huzni.

A Bach-korszakban még azon nyugdsoldos katonának is beszűntették nyugdsoldját, ki hivataloszóla lett; s azon időre, míg szolgai fizetését élvezte, nem kapta nyugdsoldját. Gondoljunkon rajta, nem volt-e ez helyes? s miért ne volna ez alkalmazható az alkotmány keretein belül is?

Isten mentsen meg, hogy valakinek évek hosszu során szerzett érdemeit kicsinyeljük, de mi a nyugdíjat csak a munka és keresetképtelenség napjaira tartanók fenn, s a nyugdíjalapból csak azt részesltenők, ki nem huz az államtól más fizetést, habár közvetve is.

Egyébiránt hiszszük, hogy a kormány mihamar ki fogja e tárgyra figyelmét terjeszteni s a nyugdíjazási törvényjavaslat benyújtása által, a hivatalnokok egy régi és jogos óhajának eleget tesz.

Benedek Sándor.

A mi „nagy” vásárunk.

— Fuimus Trojes —

Debrecen, aug. 11.

Csufol bennünket az egész világ. Avagy nem gunyolódás-e az ránk nézve, a midőn a mi szerencsétlen vásárunkat mindenki „nagy”-nak nevezi?

Mert bizony e részben a mi régi dicsőségünk, úgy látszik, örökre elkésett az éji homályban.

Ugyan nézzünk csak szét. A külső vásártér sáncái nagy részben leromboltatnak. Itt-ott maradt egy részben meredező kopott falvagy egy cserepeitől megfosztott lécezet a régi nagyság hirmondójául. A megmaradt sátrak legnagyobb része is be van zárva. Mert hiszen ott éhen halhatnának meg a kereseménytől.

No, a komédiások „soha nem látott” serge most is felkeresett ősi szokás szerint. A Lacikonyha őseink nomád életére emlékeztető sátraiból busan emelkednek fel a füstgomolyok, mert a néma légbe alig vegyül olykor csak legkisebbke zaj.

Hol van tehát az a hires debreceni nagy vásár? — „Névbem él csak, többé nincs jelen”. Lejárta magát tökéletesen.

De hát miért erőlködünk mi erőszakosan nagy vásárt csinálni? Hisz a körülményekkel

S ezernyi szebb, mit kifejezni
Még a dal sem képes talán!
Oh, hogy az illat, hogy a bércek,
Hogy a virág úgy köve van
És el nem éri vágya célját...
Miként szívem, miként magam!
Hű sorsosim, bércek, virágok,
Im, én hozzátok sietek,
Ti a természet szép lányi,
Hadd keseregjek vétekek!
Ti el nem értek soha ahöz,
Ami felé vonz vágyatok;
Oszszátok meg velem a gyászt, én
Testvéretek, költő vagyok!
Vigasztaljátok meg a testvért,
A természet szabad fiát —
De nem! én vigasztallak, mert hisz
Keserveitek égig kiált.
S meghallgatása nincs, — míg nekem
Jövend talán még szebb idő,
Mikor egem Jeszálland hozzám, —
Egem, mennyem, világom, — ő!
Bércek, virágok! hogy e percet
Elérjem, esdek pálatok!

szemben nem szállhatunk síkra. Azoknak meg kell adnunk magunkat. Akár török, akár szakkad. —

Szóval, törekedjünk oda, hogy ne tegyük magunkat nevetségessé az — ilyen „nagy” vásárral.

— A lótenyésztési államdíjosztó bizottság debreceni elnökségétől vettük a meghívót a mai díjkiosztásra. Bizonyára, mint máskor, úgy most is szép számmal fognak összerereglni gazdáink közül. Legyenek üdvözölve általunk előre is, a lónemesítés szépjétezen működő gazdák!

A debreceni lóversenyekre vettük az idei nevezések sorozatát, mely bezárattott aug. 1-én. Első nap szept. 15-én, második nap szept. 16-án leend. Két évesek versenye: 200 db. 10 frankos arany államdíj; 800 mét. 12 aláírás. Nagy Handicap 800 frt egyleti díj; 3600 mét. 11 aláírás. 200 db. 10 frankos arany államdíj; 2400 mét. 7 aláírás. Akadályverseny, 200 db. 10 frankos arany államdíj; 4800 mét. 5 aláírás. — II-od nap: Sz. kir. Debrecen város díja 100 db. cs. k. ar. 2400 mét. 5 aláírás. Kis Handicap 400 frt egyleti díj. 12000 mét. 9 aláírás. 300 db. 10 frankos ar. államdíj; 3200 mét. 9 aláírás. Vigaszverseny Handicap. 1600 mét. 38 aláírás. A kis bánat jelentési határideje szept. 1.

Levelek egy falusi lányhoz.

— Asszonyok is olvashatják. —

VII. Kedves húgom! Nem tagadhatod, hogy a barátság érzete a szív világában, a szerelem virágának édes testvére. Mindkettő nemes. Isteni eredetű.

Különösen az tartozik az lenni nemeteknél, hol a természet igazságos törvényei szerint a szív uralma felette áll a léleknek.

A társadalmi lét jogosultságának támpontja, a baráti viszonyban gyökerezik.

Azonban, vizsgálj meg csak önkéleddet. Hol találsz őszinte rokon-baráti szívre? Gyakran társalogsz egyikkel s másikkal. De léha, üres csevegéssel, kebelvilágod kimagyarázhatlan zárkózottságával hol keltesz, hol találsz bizalmat?

Elűzi ezt — szeszélyed.

Ne gondold, hogy minden nő szeszélyes legyen, s az e nemű tulajdonságokban gyönyörködnek. Nemedből e részben tiszteltreméltó kivételek vannak.

S tudod-e, melyik a legszeszélyesebb hölgy?

A ki barátnéjával is összevész. Mert ha mindketten szeszélyesek lettek volna, ott előbb sem jöhetett volna létre — a barátság.

Az összehérhetlenség a szeszély elárulója.

A szeszélyesség kizárja a valódi mű-

Habnyelven, virágzavakkal
Könyörgök, — imádkoztatok!
Váradi Antal.

Finn rokonunkról. *

A magyarok, mint tudjuk, közel ezer év óta laknak e földön, azelőtt vándornép voltak. Ős magyarjaink csak elődüknek, a hunoknak régi birodalma helyére jöttek, mikor e mostani hazát elfoglalták. Mielőtt azonban a hun és a magyar nép Európában kalandoztak volna: ősfíszkök Ázsia belseje volt, hol eleinte, kétségen kívül, más, velök rokon népekkel éltek. Hogyan váltak el eme népcsaládok egymástól? minő kalandokat vittek végbe? minő viszontagságon mentek keresztül? meddig kalandoztak? azt a történettudomány még eddig nem tudta kikutatni.

* Utóbbi időben azon hir merült fel, hogy Svéd- és Norvégország hadat izen a muszkajárom alatt nyögő finnek felszabadítása érdekében, a muszka ellen. Erdekessnek véltük az alkalmából feleleveníteni a magyar és finn rokonságot.

veltséget. Képtelemné teszi a lányt jó feleséggé lenni. A művelt társaságban türeklenné alacsonyít.

Előzd meg mindezt, a míg nem késő.

A barátság érzete, ha az szent előttd, főleml. Női gyöngéd szived a közbecsülés, tisztelet és szeretet magaslátára emeli.

Ez segéded leend a szerelemben is.

Midőn pedig a változó élet ezereféle kellemetlenségével kell párbajt vívnod, szükséged van — segédre.

Dr. Tolle.

Nagy-Váradon ma tartatik a „Sas”-ban az orosz ellenes népgyűlés, mit a polgárok „pártkülönbség nélkül” hívtak össze. Az érdekesnek ígérkező gyűlésre a meghívást köszönettel fogadtuk. Az aláírók: Dus László, Juhász Gyula, Tokodi, Némethy K. Bölönyi Ödön, Keledi József, Márkus Lajos.

A nemzet vértanui emléket megörökítő állandó bizottság Nagyváradon.

— A „Polgártárs” szerkesztőjének. —

A nemzet vértanui emléket megörökítő egyület a hazaszeretet kötelességére hivatkozik, mely minden embernek szívében találja fel a szabadság talaját, hogy azon nagyok iránt, kik életükkel és vérrel a harcmezőn, később a gyásztéren a jog és igazság védelmében mártírhalt szenvedni kénytelenek voltak, a nemzet azon gyásznapot, melyen szeretett édes hazánk az áruság történelmi korszakában 1849. év aug. 13-án a történelem könyvébe a nemzetek sorából, mint kiirtott s jogaitól megfosztott önállóságát és függetlenségét veszített nép az orosz zsarnok hatalom közbejöttével a magyar fővezér által elárultatott, mint gyásznapot ünnepelje meg.

A történelem azt tanítja, hogy azon nemzetek, melyek vészes napjait s a hazaszeretben elvérzett mártýrajnak emléket az utókor fia szívében megörökíteni képesek, szerencsés és boldog jövőre vannak hivatva, azok pedig, melyek a dicsőség mámorától elkábitva az emberiség törvényét lábbal tiporják, mámoros eszméjük következtében, mint hajdan a nagy Róma, az elpusztulás s elbizakodottság enyészettengerébe fulnak bele.

Fel tehát Polgártársak! Emeljünk imát az egék urához a magyar nemzet vészteljes napja 1849. év aug. 13. évforduló napján, hogy szíveinket a szabadság, testvériség, és egyenlőség szeretetében megerősítve, hazánk alkotmányának virulására fordíthassuk. A nemzet vértanui emléket megörökítő egyület hazafias tisztelettel a n.-várad-olaszi plébániatemplomban e szomorú emlék megünneplésére a f. 1877. évi aug. 13. napján d. e. 10 órakor gyász-isteni tiszteletet tartand, melyre a polgártársakat megjelenésre felkéri.

Kelt Nagyváradon 1877. évi aug. 5-én.

Ember János, elnök. Komlóssy Pál, egyleti jegyző.

— Egyik tekintélyes angol folyóiratban, a „Sunday Magyarire”-ban, a mult évben városunkban is megfordult Blaikie edinburghi hittanár Magyarországáról érdekes cikksorozatát kezdett meg. Blaikie meleg szavakban

Egy darabig nem tudunk a magyarfajta népekről semmit, egyszer csak feltűnnek a hunok, bezzeg ő rólók már beszél a krónika. Majd a magyarok megfészkelődnek a Tisza és Duna táján s magoknak állandó hazát, alkotmányt szerezvén, attól kezdve Európában fontos teendő várt rájuk. A Volga környékén is éltek magyarok IV. Béla királyunk idejében, a mint ezt arra utazó szerzetesektől tudjuk, sőt ezek még azt is mondták, hogy megértették az ő magyar beszédjüket az ott lakók. De ezek még csak a hunok, s magyarok. Hová lettek a többiek? Sokáig ezekről sincs semmi emlékezet a régi íróknál. Pedig voltak ám szép számmal. Többi közt például ott van a finn néptörzs, melyről csak később van szó a történelemben, pedig megérdemli e kis nép, hogy vele foglalkozzék a történetíró; szerepet játszott ez a népek szinpadán, szerepet, melyben holmi ringy-rongy nép nyomtalanul eltűnt volna. Nézzük csak a helyzetet, a melyben most van. Melyik nép tartot

emlékezni meg hazánkról, s különösen pedig azon szívélves fogadtatásról, melylyel az idegenek nálunk rendesen találkoznak szoktak. Minket különben debrecenieknek Blaikie ur cikke már csak azért is érdekelt, mert eddig megjelent sorraiban azon ígéretet tevő, hogy Debrecenről egy terjedelmes cikkben kivittebbben is szólni fog.

Egyház. Iskola.

Terjeszteni a józan felvilágosodást, s ez által munkálni a társadalmi jólét emelésén, egyaránt mindenki, de kötelességszerűleg, az egyház és iskola hivatott. Távól állunk még azon óhajtra várt korszaktól, mikor az egyetem papság eszméje, az életben valóságga testesülend; s ez annak oka, hogy egyház és iskola, legelőször és legelőbb helyen aként teljesíti említett kötelességét, miként vezetve van. Több vallás-felekezeti van, melynek szervezete szerint, a pap, egyházi és iskolai téren egyedüli vezérő egyén, gyakran, e vezérszerepre hivatás és képesség nélkül. Epen ezen ok miatt, nem csoda, ha sok egyes egyház és iskola, nem teljesíti kötelességét.

Ki ne ösmerné hazánkban, azon részletes befolyást, melyet a különböző nemzetiségek között, egyház és iskola terén, azoknak vezérei, év-tizedek óta üznek? Ki ne tudná, hogy kiválságos terén általa visszatartott népet, a haza, — és így közjót ellenes irányban tanítja s vezérli? Tisztelet a kevés kivételnek! de a többséget méltán terheli e vád, minnek bizonyítékul szolgáljon e következő esemény.

A tős gyökeres magyarság között, itt Debrecen közelében van egy 2000 lelket számláló ref. egyház, mely épen e napokban, több száz éves templomát építteti át, e pénz-szűk időben erre kényszerítvén, a tetőzetnek összedüléssel fenyegetett elavultsága. Ezen goth építési modoru templomnak, keskenyebb és alacsonyabb szentélye most lebontatván, a templom hajójával egyenlő szélességűvé és magasságúvá építtetett. Van pedig azon községben, egy 200 lelket számláló román egyház is, melynek elaggott lelkésze, többé már nem fiatal gondolatlanúságból, hanem valódi dák-román eszméktől áthatottan, nem átalott többek előtt úgy nyilatkozni, hogy a magyarok azért rontották le a templom szentélyét s azért építetnek most, mert tudják, hogy azon templom oláh templom volt; de hijában rontják el az oltár helyét, s hijában építik ujából fel, mert jön a muszka, és az a templom nem sokára ismét oláh templom lesz. És ezt mondotta nem hívei előtt, hanem ref. magyarok előtt is.

Az a derék pap ez, ki mint egy három évvel ezelőtt, jóra való tanítója az egyháznak ellenére elmozdította hivatalából, mert az, az iskolát látogató tanfelügyelő kérdésére, nyiltan bevallá, hogy azért nem tanít magyarul, mert azt papja befittotta. És mikor a tiszteendő férfiú tanítójának ezen állítását meg hazudolni akarta, bátran felhívta tenitványait, hogy „ki szedte el tőlük a magyar könyveket?” mely kérdésre azok, gyermekei öszintességgel felelték: „a tiszteendő ur.”

Ezen elszomorító eseménynek e rovatban közlésénél nem vezette tollunkat, sem elfoglaltság, sem személyeskedés, mit bizonyítson az, hogy egy a község, mint az illető pap nevét el hallgattuk; hanem vezeti egy magas és nemes cél, hogy felvehessük a kérdést: *mint lehetne e társadalmi bajon, társadalmi téren segíteni?* Né mondja feleltül senki, hogy törvényhozás utján, mert az élet azt mutatja, hogy országos törvényeink, legalább ez ideig, ezen bajon nem segítettek.

Mi kérjük és elvárjuk e társadalmi lap hasábjain e kérdésre a feleletet, előre jelezvén, hogy e tárgyhoz később, magunk is hozzá óhajtunk szólni. Addigra is békesség istene velünk!

— A ref. lelkészválasztás érdekes mozgalmat keltett Nagyváradon. Mult vasárnap dől el az ügy. A mint lapunkat táviratilag értesít-

volna egy fenn magát annyi ellenség, vagy, hát legyen, idegen fajta nép között, mint ő! Hiszen az a kis maroknyi nép, mely alkotmányt csakart ki a muszkától, csupa idegenek közt van most is ott a keleti tengerpartján. Nyugatról délről az indgermán fajok, keletről a kancsukájáról híres szláv faj veszi körül. A nép, mely ily elemek közt is fenn tudja magát tartani, életre való; megérdemli tiszteletünket; s méltó, hogy a népek sorában számot tegyen. Különösen nekünk magyaroknak több okból jutott a szerencse, e népben büszkélkednünk, először, mert ők rokonaink; másodsor, mert tisztelettel s jó érzéssel viselkednek irántunk. Hogy-hogy? Ők rokonaink? Ugy hát a ki finnül tud, az tud magyarul is? Kérded egyszerűre, édes atyámfia, magyarom! Igenis, ők a mi édes rokonaink, a mi vértinkből való. Hogyan lehet az? Hát úgy, hogy a finn és magyar ember régesrég egy népcsaládnak a tagja volt, egy édes anyának, apának a gyermekei. De a gyermekek idővel elszéledtek az apai háztól, ki erre, ki arra, többféle emberek közé vették, azokkal megismerkedtek, barát-

lik, Kun Béla ottani jeles készségű segédlelkész választotta meg 372 szavazattal 87 ellenében. Örömmel üdvözlöljük a választás eredményét. A fiatal lelkésznek ügybuzgalma mellé kitartást kívánunk.

A „Kömlő”.

— Levél a „Polgártárs szerkesztőjéhez.” —

Budapest, aug. 10.

Még az üzletvilágban is van oly jelenség, mely nemzetiségi viszonyaink közt megérdemli, hogy a nyilvános emlegetés jutalmát megadjuk neki.

Epen önök, ott Debrecenben, e romlatlan magyar városban tudhatják leginkább méltányolni azon körülményt, hogy itt Budapesten — e német fészkeket helyen, ha ott nyilvános hely, ha ugy tetszik üzlet, a mely — minden ízében magyar. Fájdalom, nekünk ilyenekkel is — dicsekedni kell.

A Kömlő vendéglőse P a r r a g h Gábor, e tetőtől talpig becsületes magyar ember.

De nemcsak ez az ő érdeme. A hazai borászat terén a legtekintélyesebb szakemberek közt igen kitünő helyet foglal el. E nemü irodalmi művei a fővárosi sajtóban mindig kiváló figyelemre méltattak.

Csak egy tulajdonság hiányzik belőle, a mire alig van jó magyar nevünk. Nem tud — smajkizirozni.

Hanem van aztán kitünő magyar konyhája S borai? — keressétek páriját Budapestben. Buda-csony ünnepet ülhetné e férfúnak, hogy oly tiszta kezelésben mutatja be szőlőjének nedvét. Magyar konyha, magyar pince csak — a „Kömlő”-ban található. Illetékes bíról elfogadunk minden — magyar gyomort.

Az egyetlen magyar daltársulat estenkint itt működik. Nem elég ok-e az arra, hogy e helyen kiválóan emlitsük fel?!

Magyar még a dala is. Tóth Ede, a „Falu-rozsa” szerzője, a mikor még senki sem ismerte, az itt működő daltársulat részére sok darabot írt, s itt nyert is némi segélyt arra, hogy megteremtesse a nemzetnek korsorozott darabjait. Magyar ember, ha erre jársz, győződjél meg szavaink igazságáról — személyesen.

Itt Budapesten többnyire nem polgárok, hanem „burger”-ek vannak. Nem csoda tehát, hogy ez idegen izlésű „uracskák” idegenkednek e helytől.

Hanem bizony az ilyen „burger”-eken tullehetne az ige a magyar elem.

„Szeresd hazádat és ne mond”

— **Budapestről. A fővárosi központi állománánál** a mult hónap feladatott 40,619 db. sürgöny, érkezett 42,039. Budán a városbáz mellett tűz ütött ki, mely 4 házat hamvasztott el. **A népszinházban** mint újdonság került színrre legközelebb a „Kis gróf” énekes darab. Szerzője Ábrányi Kornél. **Az országos vincellér és pincemesterképezdében** a zárvizsgálat f. hó 25-én fog megtartani. **A fővárosi tanács** a tisztelőegyletnek ruhák beszerzése végett 1000 forint adományozott.

A jó bor és cégér.

— Ipar-ügy —

Szabad ipar! Mily sok mindent kifejező felséges eszme. Ezeket vágyódtát utána és az ige testté lön. Ülhet mindenki bármely ipar-ágat, ha a törvényes kelleknek megfelelően, nem nyomja többé vállait az ódon céh-rendszer, e kéllelhetlen öreg törvény, mely megtiltotta, hogy a nem mester mesteri címet vegyen fel.

S most azt mondja az ipartörvény (1. §) „a magyar korona területén minden nagykoru vagy nagykorúnak nyilvánított egyén nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai között bármely ipar-ágat, ide érve a kereskedést is, bárhol önállólag és szabadon gyakorolhat.”

ságoskodtak, s azok nyelvükből egyet mást átvettek, vagy, ha nem fértek össze, veszekedtek, s az erősebb erőt vett a gyengén. Később nem is tértek vissza a szülőföldre, hanem egyik egy, másik más helyen megtelepedve, másfajta népekkel egybekötésbe lépve, azok közt éldegélve, nyelvüket is tovább fejtették, egyik nép ilyen körülmények közt, másik amolyan közt egynek az ipar, kereskedelem, másiknak a hely fekvésénél fogva a földmívelés jutott nagyobb mértékben osztályrészüll, s e testvér népek egy a mást sokáig nem látva, később nagy levén az eltérés egymás nyelve között, nem értették meg egymást. Így vagyunk mi most a finnekkel; pedig igazán, mindkettőnk nyelve egy törzsről szakadt. A nyelvtudósok földéretítették, hogy e nép valaha egy volt. Megtudták ezt a finn nyelv vizsgálásából. Látják ugyanis a feltünő hasonlóságot a finn és magyar nyelv között. A sok hasonlóság-ból, s különféle jelenségekből kitünik, hogy e népek nyelve egy és ugyanaz volt hajdanában. Még most is sok szó ugy a finnben, mint a magyarban szembeszökően hasonló egymáshoz. E szók azonban

Tehát minden lehet iparos, ha soha nem tanulta is azt a mesterséget. Szép eszme egy szabad államban, melynek minden szolgálja igényt tart a „becsületes” címre, de hiányos törvény ez oly államban, melyben szédelőgök gomba módra teremnek. Az, hogy valaki nagykoru s szabad neki mindenbe bele fogni, Amerikában jó lehet, de nálunk szükséges lett volna legalább egyideig a képesítési vizsgának egy nemét is behozni.

Koránt sem vagyunk barátai az elavult céh-rendszernek, hanem nem lehet megtagadni ettől azt az érdemet, hogy kontárt társaságába fel nem vett s ha felvett valakit, az igazi mester volt.

Avagy az ily törvény mellett nem szaporodott-e a szédelőgök, családok, és kontárok serege-ijesztő mérvben, csak egyre kívánjuk a figyelmeztetést, a hirdeti hirdetésekre. Mily nagy hang, sokat ígérő szavakban hirdeti egyik-másik iparos a szakmájába vágó cikkeket jószágát és olcsóságát s ha te boldogtalan halandó megrendeled, kitünik, hogy rá vagy szedve a nagyon is kezdetleges munka által.

Idézhetünk példát is; budapesti lábbeli raktárt hirdet regén T. M. ur, egy vidéki családhoz aztán hoztattak is jó pénzért, de egy hét mulva már tökéletesen szét ment a használhatatlanságig.

No hát ez már hazai ipar, azt pedig pártolni kell s ime ilyenekkel akarják kiérdemelnit a pártfogást, (Tisztelet a „Polgártárs”-nak, hogy még soha nem köztölt ily szédelőg hirdetőst.)

A céhrendszer alatt szigoru vizsgálat alá vették az iparos művét s mindaddig nem lehetett senki önálló iparos, míg jó munkát nem nem tudott előállítani.

Most nem kell semmi vizsgálat, mindenki lehet az, a mihez kedve van s nem büntetik meg senki, ha az általa előállított cikk a legrosszabb is.

Az özvegy tarthat segédekét, ezek dolgoznak darab száma, s hogy többre érjenek, elsietik a dolgot, mindegy, nincs, a ki megbírálja, a szegény vevő hadd vakarja a füleit. A honator tarthat kémüccikeket, melyekhez nem ért, melyekkel megcsalják s viszont ő is megcsalja vevőt. Szóval minden büntetés nélkül csalhatja egyik a másikat s így az egész iparos világ csalhat s az egész tudatlan világ hirdetheti, hogy ő szakértő iparos.

Bizony, oda lehetett volna szurni s fájdalom, társadalmi viszonyunk megkövetelte volna: „mindenki üzhet ipart, a ki a megfelelő iparügyesülettől képességi okmányt nyert.” — Hiszen uraim, az ügyvéd, a jegyző, a bíró, a pap, stb. nem foglalhatják el helyeiket, míg vizsgát nem tettek; s akárhány iparos, míg semmi vizsgát ki nem állott! S a nehéz küzdelem után önállásra vergődött iparos, ki mesteriségét érti s cikke a valódi jóságot képviselik, hogy ugy mondjuk, egy sorban áruljon a kontárral, ki épen, mert műve kontárunka, képes azt olcsóbbt adni s így a valódi szorgalmat fejlődésében gátolni.

Fájdalom, ezt a törvény megengedi, a közönség pedig a hazai iparra gyanakodóvá lesz, s inkább fordul a külföldhez, mely ha megcsalja is, legalább nem kell a hazait szidni.

Mi pedig azt ajánljuk a közönségnek, hogy ritka hirdetésben bízzék, szem előtt tartván a régi példabeszédet: a jó bor cégér nélkül is elkél! **Péter Gábor.**

— **Tulságos hivatali buzgóság.** Ki ne tudná, hogy még a jóból is megárt a mi sok. Ily „ártalmas jó”-nak lehetünk szem-és fültanui, ha az északeleti vasut mentén fekvő Ér-Mihályfalva nevű mezőváros ref. iskoláiba belépünk. Leírhatlan az, amit itt egy pedagógiai érzékkel bíró ember érez; nem tudja, a nagy hőségben összecsufolt fulladozó gyermekek sajnálja-e, vagy az izdartság s megromlott lég miatt eltikkadt, kimerült tanító iránt érzezen-e szánalmat. Canikula és iskola! Van-e ott az intézőknek egy mákszemnyi belátásuk? vagy ignorálni akarják a k o r m á n y n a k csak pár év előtt kiadott azon rendeletét, hogy julius és augusztusban mindenemű isko-

lákás szüneteljen; mely eme rendelet képes volt egy Debrecent letéríteni a régi ösvényről, — mert ezelőtt ott is julius végén zártatták be az iskolák. Mihályfalvának nem praepjudicálhat. De hiszen törvény vagy rendelet sem kellene erre, csak egy kis józan belátás, hogy ahol s a mikor a test fáradt, lankadt, elpuhult s álmos, ott s akkor a lélek is elveszti fogékony-ságát, üdeségét, ruganyosságát, s ez áll a tanító és tanítványra egyaránt. Ugy vélik, hogy ennek az abnormis állapotnak nevezett helyen az egyik tanító V. J. ur az oka, a ki éneklész is lévén egy személyben, azért nem ad szünet-időt, hogy templomi és temetési funkcióit kényelmesebben végezhesse a keze alatt lévő gyermekekkel egyetemben s ő miatta s tulságig vitt hivatali buzgósága miatt mind három tanítónak s vagy háromszáz gyermeknek viselni amaz ázsiai állapotot, mert a populé azt mondja, ha az egyik bírja, bírnia kell a másikatnak is. De uraim, nem addig van a! Az ilyen emberelő rendszer ellen van jogunk az összebériség nevében tiltakozni. Ily eljárás mellett az önköl iskolák nem nevelők, hanem gyermeknyomorító intézetek; már pedig a hazának ép testü s lelki polgárokra van szükség, s önköl intéző uraimék, nagyon vétekek nevelői s honpolgári kötelességük ellen, midőn a haza emez intő szavát nem akarják megérteni meghallani.

Dobra . . . i.

— **Lapszemle.** A leggyorsabb lapot feltaláltuk. Nem mondjuk meg melyik? De látnak abból, hogy aug. 4-én között táviratot (háborus híreket) — aug. 5-ről.

Miről nem zengett már az ének?

H.-Szoboszló, aug. 4.

T. Polgártárs! Hallgatunk, azt veti szemünkre, ugyan mit is tudánk irni ezen holt időnyben, a mikor embert sem igen lát az ember.

Vagy azt írjuk-e, hogy rendőrségünk nem tud egyebet, mint a város háza udvarán ásitozni el egymásután az órákat, ölüik ugyan összetörhethi egymást egy-egy részeg csoport.

Vagy azt, hogy a városkellő közepén vannak még most is, a nyár közepén, olyan székerek, hogy egy-két órai keserves küszködés után juthat ki a szekérvágásokból a gabonát terhelte szekér a rendőrség gyönyörködésére.

Vagy azt, hogy előjáróink télelen, nem tudnak egyebet — tisztelet a kevés kivételnek, mint felszedni a fizetésekét, s akkor tenni csak, ha a polgármester utasítja. Tölük ugyan eldőlhet a torony is, még sem látják meg.

Vagy azt, hogy rendőrkapitányunk kiegyeztetni a tolvajt — a gyilkost a kárvalottal, illetve a meggyilkolt rokonaival; a járásbíró véresre harapdált szolgálóját gazdájával.

Vagy azt, hogy az adott minden előleges megintés nélkül hónap fele karhalatommal hajták be a polgárokon, s hogy az ügyvédnek minden előleges megintés nélkül védené adójáért összeírják minden vagyonát, mint ez e sorok irójával két ízben megtörtént.

Vagy azt, hogy akad ügyvéd, ki saját védeuceit pof-okkal illeti s ha panaszkodni akar elhallgatják, mert hisz járásbírónak a fia.

Vagy azt, hogy a járásbíró a magán panaszosokat ügyvéd ú fiahoz utasítja. Ez is csak Szoboszlón történhetik meg.

Vagy azt, hogy a járásbíró a bírói letébe helyezendő pénzeket magánál tartja s évekig kamat nélkül heverteti, vagy ha be volt téve, kiveszi s hónapokig heverteti; ezt így adják elő Kabán a szegények gyámjai s ezt mutatják a bíróságnál levő akták s ha panaszt tesznek a törvénysszék elnökénél, a panaszlevelet kiküldi nyilatkozatadás végett. A panasztevő lemondhatják panaszokról, s elhallgatnak szépen, mintha semmi sem történt volna, mert hiába komám uram, sógor uram. Minden másképen van Budapesten, —

De hagyjuk. Ez csak kis számban élő tünnettelt hanyagságok, illetve, visszaélések elősrolását hisz ezek ugy sem érdeklik önt polgártárs; térdünk más dologra hisz vannak itt mások, a jobb érzésű embereket gyönyörköd-tetők — lássuk azokat.

Carinus.

szát lefordította finn nyelvre, még pedig jól. — Saját tapasztalásomból is mondhatom, hogy a finnből igen gyakran szóról szóra jó magyarsággal lehet fordítani, míg más nyelvel, például a némettel egészen másképen vagyunk; ugyszintén nagy számmal vannak a finn nyelvben olyan kifejezések is, melyek a magyar észjárással való egyezést határozottan feltüntetik. Közmondásukban, példabeszédükben sok van a miénkhez hasonló. Népdalaik nótáiban, hangmenetben összevágamiékkal. Találunk nagy gondolkodás módjában amiénnel nagy számú egyező vonást; sokszor az ember, ha finnből magyarra fordít, ugy veszi észre, mintha magyarul lett volna szóról szóra finnré fordítva, s azután ebből ismét magyarra. De nem úgy áll a dolog, hanem ugy, hogy a két nép gondolkodása módja nagyon sok tekintetben ugyanegy; mi világosan mutatja, hogy a magyar és finn nép valaha egy népcsalád tagja volt.

Vozáry Gyula.

A megye

bevezetésé-
ben mar téte
don a hivatalo
gesen ki lette
ismételtent kif
azon tapintala
tulvitetett. —
bön áll, és mi
reméljük, hogy
hogy a tisztvis
fizetés mellett
házánál és ez
zelo személye
é tárgygyal to
majd fogjuk a
gyelmét hívn

Most ped
gyében is, t
füllédtlé
a szabad leve
Vármegye

egy hajduva
belátván nagy
tanácssal bír
nagy közösgé
sabb lépést
selő testületé.
hogy azt mar
Ugy köz

járasáról és
nyujtanak a
vármegye az
rendbe hozhat
Csak egy
vett iratokra
soha el nem i
társadalmi sa
ségesen ad ac
hatósági rend
tetteték —
teljesen egyk
egy harmadik
Arról m
ság alatt lev
míként lettek
számoltatva,
vármegye abb
és ezek gyam
szék vagyónk
napig sem te

ly körü
kozhatók, h
Hajdukerület
nézni, most n
tolni az elm
az év folyam
tehesse, arra
lát következ
jos dolog a p
fizikai ideje
kifogyott.)

A jövő
rakozik a r
ahoz hasonló
szelöztetni f
lik, hogy Haj
t a u r a l t a

— Irod
czimú fizet
E fizetésben
jesztő és az
mányok talál
mint a Dolin
De ezt meg
társzerkeszt
meg B. Ujtal

V i
Tegnapi
lan sürgés-fo
másközött val
tek. —
Egy sán
vü fiatal em
na Debrecen
cimborájával
ságnak késő
tájban már t
egy tanyán á
egy vagonos
háram, han
vált itt a ke
cedulat iratt
de lényegébe
az ur nekem
ha nem küld
né Dancsó J
másik lapján

A kerü
megígérvén
pénzzel egy
mekét megö
A kerü
urához, ki el
gatván a ker
reste a 200
fegyverfele
tovább ment
tak a faluhoz
egy dohányo
verték; majd
alkudott, mit

Szettekintés.

— Hajdumegyében. —

A megyeház átalakítása közeledik a végbejezéshez, volt alkalmunk látni a helyiségek beosztását, melyről egy előző cikkünkben már tételt is említett — és most a midőn a hivatalos helyiségek úgy szólva végleges kilettek osztva, nem mulaszthatjuk el ismételt kifejezést adni megütközésünknek azon tapintatlan eljárás felett, melylyel az keresztültvitelt, — de mivel a tisztújítás küszöbön áll, és minthogy ennek megtörténte után reméljük, hogy nem fogja a vármegye elnézni, hogy a tisztviselők nagy része busás lakbérfizetés mellett lakást is kapjanak a megyeházánál és ezáltal a kisebb tisztviselők és kezelő személyzet szenvedjen rövidséget — e tárgygyal tovább nem foglalkozunk, hanem majd fogjuk arra a megye bizottságának figyelmét hívni.

Most pedig tekintünk kissé szét a megyében is, talán jól fog esni a megyeház fölött a levegő rétegeiből kibontakozva a szabad levegő.

Vármegyénk egy nagy községe, mely egy hajdu városból lett azzá, Vámospércs belátván nagy bőtesen tehetetlenségét, rendes tanácsal bíró városnak megmaradva, önként nagy községgé degradáltatta magát, minél okosabb lépést nem tett V. Pércs község képviselő testülete, csak abban az egyben hibázott, hogy azt már előbb nem tette.

Ugy közigazgatási, valamint árvaügyi eljárásairól és intézkedéseiről világos fogalmat nyújtanak a megyéhez bekerült ügyiratok, a vármegye rághatja körmeit, míg mindent rendbe hozhat.

Csak egy pillantást kell vetnünk az átvett iratokra és talánunk 10—15 éves, de soha el nem intézett kérvényeket; — talánunk társhatóság megkeresvényeket — melyek hűségesen ad acta tetteket; — talánunk felsőbb hatóságí rendeleteket, melyeknek elég nem tetteket — egybe csomagolt, de egymással teljesen egybe nem függő hagyatékiratokat egy harmadik néven feljegyezve.

Arról még, hogy a gyámság és gondnokosság alatt levők vagyona miként kezeltettek, miként lettek a gyámok és gondnokok megszámloltatva, ezekről jobb hallgatni, hiszen a vármegye abbéli rendeleteinek, hogy a kiskorúak és ezek gyámjainak névjegyzékét; és az árvaszék vagyonkimutatását beterjeszszék, még mai napig sem tettek eleget.

Ily körülmények között méltán elcsodálkozhatunk, hogy miként volt képes a volt Hajdukerület mindezt oly nonchalanceval elnézni, most már a vármegye dolga lesz kipótolni az elmulasztottakat, de hogy azt még az év folyamán alatt — a tisztújítás előtt megtehesse, arra sem elég erőle nincs (mert hát következik a restauratio és ilyenkor bajos dolog a polgártársakat bántani), sem pedig fizikai ideje nincs (mert hát ebből szépen kifogyott.)

A jövő hat évi ciklus tisztviselőire várakozik a nehéz munka, és ezzel sok más ahoz hasonló dolog, melyeket a restauratioig szellőztetni fogunk és melyek leginkább igénylik, hogy Hajdúvármegye alapjában restauráltassék.

Egy megyei b. tag.

— Irodalom. A „Falusi könyvtár” című füzet 6. száma megjelent s beküldetett. E füzetben mulattató, tanulságos ismeretterjesztő és az élet köréből vett hasznos olvasmányok találhatók a nép számára. Oly nemű, mint a Dolinay Gyula „Hasznos mulattató”-ja. De ezt meg sem közelíti. Szerkesztő Vass Jenő, társszerkesztő Dengi János. Havonként jelen meg B.-Ujfaluban.

Vidéki levelezés.

(Saját levelezésül.)

Sámsom, aug. 9.

Tegnap korán reggel községünkben szokatlan sürgős-forgás keletkezett. A járókelők egymásként valami rendkívüli dologról beszélgettek.

Egy sámsomi születésű, Dancsó János nevű fiatal ember, tegnapelőtt mint fogoly katona Debrecenből a „brigáde fogház”-ból két cimborájával együtt megszökött, s egy társaságban késő este jöttek Sámsom felé s 5 óra tájban már tul Sámsomon, de közel keletfelől egy tanyán állapodtak meg, melynek birtokosa egy vagyonos izraelita; ekkor azonban már nem harman, hanem csak ketten voltak. Megfogván itt a kerülőt, vele a tanya birtokosának, cédulát irattak, mely ha betű szerint nem is de lényegében ilyen formán szólt: „Küldjön az ur nekem 200 forintot most rögtön: mert ha nem küld, magának talajdonítsa, itt vagyok én Dancsó János 12-tes magammal.” A cédula másik lapjára Sándor Gyula neve volt írva.

A kerülőt utnak indították a cédulával, megígérték neki, hogy ha egy félóra múlva a pénzzel együtt ott nem lesz, feleségét és gyermekét megölve fogja találni.

A kerülő 12 óra tájban csakugyan bejött urához, ki elolvastván a cédulát, s végig hallgatván a kerülő kétségbeesett beszédét, előkeverte a 200 forintot, s azonnal kiküldte azt a fegyverfelen bitangoknak, amit azok átvéve, tovább mentek, de egész reggelig ott kóborogtak a faluhoz közel eső tanyákon. Utjukban egy dohányos embert minden ok nélkül megverték; majd Dancsó egy szállócsészől puskát alkudott, mit azonban nem vehetett meg, mi-

vel a csősz az előmutatott százashól visszaadni nem tudott.

Ugyanazon hajnalon már Debrecenből itt volt 7 baka s elindultak nyomozni a jelzett irányban, de délfelé minden eredmény nélkül, fáradtan, s türelmetlenül jöttek vissza.

Még ki sem pihenték a katonák jól meg gukat a községhez, már egy más vagyonos izraelita ment oda saját kerülőjével, kit Dancsó a tanyáról épen akkor (1 óra) küldött be azon izenettel, hogy urától vigyen neki mindjárt 200 forintot, mert ha nem visz, felperzseli a tanyát.

A 200 forint helyett azonban egy vezetővel a katonák indultak ismét, hogy majd lesbe állanak egy bizonyos helyen, hogy majd ha a kerülőkhöz, — kit egy félórával később indítottak utnak oly célból, hogy addig a katonák elzárhassák a menekülési utat, — oda megy, szépen lépve kerithessék; azonban ez nem sikerült, mert a kerülőhöz ki is ment Dancsó a közel levő erdőből, de a katonák még akkor nem voltak ott, mivel, hogy észre ne vétessenek — nagyot kerültek; Dancsó pedig, miután meggyőződött, hogy nem küldtek pénzt, visszament az erdőbe s azóta, bár ma délelőtt 12 lovas katona is ment keresésére, oda van.

Az alispánhoz jelentés küldetett azonnal, ki a szolgabíró s az újárósi és bőszőrményi járás esendbiztosait utasítá, hogy a helyszínen legényekkel jelenjenek meg. De a szolgabíró küldöttén kívül ma késő estig a fentebbiek közül senki sem jelentkezett itt.

A sámsomi rabló lovag.

(Külön tudósítónktól.)

Csüörtökön vettük a rémhírt Hajdumegye Sámsom községéből, hogy ott szökött rabkatonákból alakult rablóbanda tartja rettegésben a lakosságot. Megyénk érdekeit szem elől nem tévesztve, a „Polgártárs” külön tudósítót küldött a helyszínére, a ki ott a felmerült eset folytán a társadalmi s közbiztonsági állapotot személyes tapasztalata után megfigyelje. Tudósítónk sorait adjuk itt.

A szerk.

Sámsom, aug. 10. reggel.

Ide zárva küldöm a „Polgártárs” itteni rendes levelezőjének tudósítását az eddigi eseményekről. (Fentebb közöljük. Szerk.)

Ma van a dícsőség napja. Farkas Bertalan az újárósi járás derek esendbiztos négy legényével a múlt éjjel egy órákor a legnagyobb óvatossággal belopódzott a faluba. Itt bizalmas ismerőseivel értekezvén, kiküldtá, hol vannak az üldözött rabló lovag, Dancsó rokonai összekötöttései, kikkel érintkezett? Éjjel után 2 órákor, midőn a kutató fegyveres erő az erdő sírújába járt, Farkas Bertali a „kedves rokonok”-nál tett látogatást. A jó madarat meg is csipte sógoránál Deák Imrénél, a kivel együtt meg akart ugrani, de Farkas Bertali nem oly legény, a ki könnyen engedje ki a vadat a kalitkából. Megcsipte mindkettőt azonnal. Dancsó ellenállást kísértett meg, de miután látta, hogy Farkas Bertali sem a gölya költőtte, meglapult a legény, miként a sült lepény. S reggeli 4 órára már a rettegett rabló lovag a község házában volt őrizet alatt.

Általános és méltó felháborodást szült itt, hogy ez a járás esendbiztos (Sóvágó H.-Bőszőrményből) szolgabírói rendelet ellenére is, még most is távol volt. Annál nagyobb a Farkas Bertali érdeme, a ki távolabb vidékről s más járásból sietett ide, hogy a rémtől megszabadítsa a községet s ismert ügyessége most is kivívta az egri nevet.

Nem akarunk a vizsgálat elé vágni, de mint előre panasztolt tényeket említjük, hogy a rabló levelező által is érintett izraelita polgártársunk (Sichermann Ignác) fiát Jakabot is meglátogató, s attól szintén 200 frtot vett el. S a 400 frtból elfogatásakor csak 50-est és egy 5-öst találtak szájában bagó gyanánt összegyűrve. Behozatalakor ptyókós állapotban volt s a zsidókat fenyegeté azon esetre, ha még egyszer kiszabadul.

Reggelre a katonaság is beérkezett leverten, s már a esendbiztos fogadói öket: behoztam már!

— Mikor jött az ur? — kérde a kadedtörmester?

— Hajnalban!

— Két nap, két éjjel kerestük a gazembert s mi nem tudók elfogni.

— Nem rajonalféle tempóban kell itt eijárni, hanem okosan.

Csakhogy meg van Jankó!

Sámsom, aug. 10. délelben.

A rabló lovag által kiszarolt pénzek lassankint kerülnek elő. Kerülők, cselédek jó viszonyban voltak Jankóval, azokra pocsékolta az eszbermenyét. Anyjától csak 50 fr került még elő. Eddig mintegy 150 frt. szerzetett be a kiszarolt pénzekből.

Sóvágó a járásbeli esendbiztos még most sincs itt. Már nemelyek holt hírért is költöttek. Talán azért nem jöt egy község nyugalma megmentésére.

Farkas Bertali újárósi esendbiztos a legerélyesebben folytatja puhatóldozását, s úgy látszik az eddigi eredményekből, hogy a leg-

jobb uton halad. Foglyát csak ma hálhatja itt. Debrecenbe kísérteti holnap.

Az a bitang Dancsó magas, szép termetű, barna fü. Rablójellem sincs benne. Csak kapcabetyár. Ütött, vágott, a kit elől-utól talált, ha kezére nem jászott. Fenygetett ott, a hol másképp nem boldogult. A esendbiztos előtt nyomorult alak, melyről nem a megbánás, nem is a dac, hanem a lélek nyomorultsága sugárzik vissza.

No a királyi ügyészek lesz itt sok dolga Temérek gazember lehet itt. Hisz minden nap hoztak hírt a betyár felől. S mikor az illetőknél keresték: nem volt ott soha.

Igaz, hogy nem is volt ember a gáton. De itt van Farkas Bertali.

Sámsom, aug. 10. d. u. 4 óra.

A kiszarolt pénzekből mindig több-több kerül meg. Egyes körülmények jönnek napfényre, a mik azt bizonyítják, hogy itt a rablónak igen sok „cimborá”-ja van. Egy embert (Zichermann kerülőjét) épen most csipték meg, a ki a báthori vásárról jött haza, hol száz frtot költött el malacra s lóra.

Borzasztó itt a társadalmi alásülyedség. Képzeltetlen szájakat fedeznek fel ujjában a mik a rablólótlak lakosság közé a gazemberhez vezetnek.

Sándor Gyula szintén szökött katona s a rabló társa állítólag megszökött. A cinkos kerestetik.

Délután szükségessé vált, hogy a esendbiztos tovább is maradjon. Oly formán áll a dolog, hogy a zsarolásnak főszköze Zichermann egyik dohányosa volt, a ki most 12, majd 6 rablót hazudott a tanyán lenni. Pedig úgy látszik, ketten voltak. Tehát egyet kellett értenők.

Az orgazdák félelemmel mentik magukat. De szavuknak hitelt adni nem lehet, mivel a rabló elfogatása után is hazudnak.

Gyönyörű gombolyag. Ariadne fonala. Megoldására a kir. ügyész lesz hivatva. De erre előre is ajánljuk a helyszíni vizsgálatot.

Vidék. Dövényben nagy tűz volt, mely harmincnégy házat hamvasztott el. A tűz vizgázatlanságból keletkezett. Kálózson, Ó-Buda mellett egy új cseppkőbarlangot fedeztek fel. A barlang egy fősik alatt terül el s mintegy baránt kell bele leereszkedni. Nagy-Váradon a kis gyermekek némely házába hetek óta hordják a köveceket, hogy ha majd jön a muszka, legyen mivel ütni. Hatvanban és S.-a.-Ujhelyben a török sebesültek javára táncmulatság rendeztetett. Mindkét helyen jól sikerült. Brassóban a legközelebbi éjek egyikén igen szép északi fény volt látható.

Gyászlap.

Egy ós római. Egy barátunknak nagybátyja beszéli, hogy pár hó előtt Nyír-Adonyban (Szabolcsmegeye) tartózkodott bizonyos hivatalos ügyben. Ott találkozott Kállai János szolgabíró urral, ki épen iskola-vizsgálatot tartott. Hanem az eredmény igen furcsán ütött ki. Az iskolás muzsafiak ugyanis ékes oláh nyelven üdvözölték a t. szolgabíró urat, s ugyancsak hadarták Magyarország geographiáját — oláhul. A hazafias szolgabíró ur, mint becsületesség ember, nem tűrhette ezt a nagy meztiszteltetést s interpellálta a domnyai pópát, hogy „mi dolog ez szent atyám?” Hanem ugyan furcsa feleletet kapott. „Hja uram — válaszolt Hurban utóda — mi nem tagadhatjuk, románok vagyunk.” A szolgabíró ur rögtön jelentést tett erről a mákvirág papról, ki Szabolcsmegeyét akarja oláhosítani, Szabolcsmegeyét! Az eredményt nem tudjuk, hanem felteszszük a tanfelügyelő őrrel, hogy a körmére koppintott a páternek, ki már annyira ment magyar faló dühében, hogy az utcán szidta össze a kis-bíró apja lelkét, a miért magyarul mert a dob mellett valamit kihirdetni, Ny.-Adonyban azt is beszélük, hogy ha ezen érdemes férfi — ki pedig szintén Ny.-Adonyban született — sokáig boldogítja atyáskodásával Ny.-Adonyt, nem sokára elfeledi a nép a magyar nyelvet. Ha már valami markos magyar ember nem akad, nem tudja a törvény a rcul tni azt az ós római t? Pfu!

Külföld.

A török hadsereg plevnai dícső győzelme által az orosz ambíciók legnagyobb része romba dől.

A hét lefolytán 3—5 kisebb csata vívatott mind a törökök előnyére.

Egy hír szerint a tengerek urának Afgaristan megüzente a hadat.

E tartományban a legrettenthetőlebb mohamedánusok laknak, kiknek tartományok Irán felé részén van.

Ók 1839-ben oly erősen viselék magukat Dosh Mohammed és fia Akbár kán vezérlete alatt az angolok ellen, hogy e büszke nép, ha nyert ugyan néhány csatát is; de ez csak gyenge volt az afganok erejéhez, mert Cabul és egy erős vár Dschelalabad elfoglalása után a büszke szigetország, eredmény nélkül vissza vonult.

Mi újság?

* Hajdumegye e hó 13-án bizottsági ülést tart.

* Egy család gyászja. H.-Szoboszlón Kovács Miklós nyugalmazott törvyszéki elnök családat a sors csapása egymásután gyorsan látogatja.

Nem rég veszté el szép reményű Elek fiát aztán kedves Iza leányát s most Piroskát ragadta ki a halál 19 éves korában. E, hó 8-án temették el általános részvét között. Béke lengjen porai felett.

* Szóvátón K. J. oly kitűnő minőségű cserepet gyárt, hogy még Debrecenben is nagy kelendőségnek örvend.

* P. Ladányban e hó 10-én délelőtt 9 órákor tűz ütött ki, áldozatul esett a romboló elemnek Kurucz György háza, szerencse, hogy nappal volt a tűz, mert különben a házi asszony, ki beteg ágyat feküdt, a tűz martaléka lett volna, a szárazság miatt egy óra alatt a kis nádas ház porrá lett, a későn érkezett vízfecskezők már csak a füstölő üszköket locsogatták. Ugyancsak e hó 10-én délután 1—2 óra közt oly nagy zápor volt, hogy az utcán a nagy víztől járnai alig lehetett.

* Nádudvaron a mult héten egy fiatal leány felakasztotta magát, a szerelem lett neki sötét verem.

* Dancsót behozták Sámsomból. Szombat délután 4 órákor szállították ide. Pajtása nincs meg. Pár orgazdát békisértek.

* Öngyilkosság. Az a császári baka, a ki akkor állt őrségen, a mikor a sámsomi rém Dancsó Jankó megszökött a fogházból, főbe lőtte magát, hogy az előre látott kínzást elkerülje. Hatszor lőtt torkára, de nem talált. Hetedikszor eltálatá a — szívet. Még most sem tudják, hogy mily uton szökött meg Dancsó?

* Ki akar jó zenét hallani? Ma vasárnap délelben és este Balázs Kálmán Torma vendéglőjében játszik. Hétfőn délelben és este a „Bika” vendéglő mulattatja, kedden újra Tormánál hegedül. Oláh Józsi ma a nagy erdőn szerepel.

* Vihar. Péntek délután 4 és 5 órákor oly óriási vihar kezdődött városunkban, minőt a lakosság már rég nem látott. Az eső zubogó zápor gyanánt ömlött alá, majd a zúgó szél ordított belé, megingatván a százados tölgyeket, majd a haragos felleg küldé el gyors gyermekét a szilaj villámot, mely a Somogyházban (Miklósteca szeglet) vágott le. A rideg kőfalakat bántá csupán, de az emberi életet megkímélte. A vihar mint halljuk a tengeriben kárt tett.

* Vilmos és Somogyi cég alatt nem rég megnyitott bor és csemegeüzlet a főpiacon, mint halljuk ez után Vilmos Lajos cég alatt folytatja működését, ajánljuk e, jó hírnévnek örvendő üzletet a helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe.

* Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik kedves, szeretett leányom Piroskát a temetőben jelen voltak s részvétük által bánatos atyai szívemre gyógybalzsamot öntének, a legmélyebb köszönetemet fejezem ki. Jól esik a szenvedő kebelnek, ha fájdalomban barátai osztoznak. H.-Szoboszló, 1877. aug. 9. Kovács Miklós.

Közgazdaság.

— Szatmárból. (Gazdászati levél.) Az aratást — kivéve a tavasz buzát s a zabot — bevégeztük. Akármilyen kecsesgető hirlapi tudósítások ellenére is állitanunk kell, hogy megyénk nagyob részében ez évi eredmény átlaga a középben alól marad. A buzakeresztek szalmára kitűnök, de szemre hibások, aszottak, sulytalanok. A tavaszbuzák érdemesek sem érnek, a letakarításra sem érdemesek.

Mint a multkorri levelemben is érintém, nálunk a rozsdá okozott tetemes kárt. Az aratás kezdetén azt hittük, hogy mivel a kalász rozsdamentes volt, talán csekély lesz a kár, s csak most tűnik ki, midőn a kalászok kiszáradtak a keresztsben, hogy bizony ez évi buzatermésünk sem kárpótolja a mult évi-eket.

Vannak ugyan egyes gazdák, kik mind a vetéssel, mind az aratással korán igyekeztek, ezeknél kevesebb a panasz, de ha kárt nem vallottak buzában, vallottak egyéb terményben. Különösen a repce az, mely e megyében szerencsés körülmények között pénzt ad a gazdáknak, és most ez csalta meg a gazdát legjobban.

Voltak repcetáblák, melyek hőlondonkint 2 hectoliter adtak. A kinek bővebben termett volna, nem tudta kellő időben elmulasztani, úgy, hogy az esőzések miatt a petrencék elpusztultak, a repce kicsirázott s tönkre ment. És mindez a miatt, mert nincs elegendő munkás kéz.

A szerkesztő levélszekrénye.

— Egy falusi lánynak. (Szatmármegye.) Becses sorait közöljük jövőre. Köszönet a figyelemért. Ostorozza kedgy vissza. Egy városi lánynak. A fentebbit üzenhetjük. Üdvözet. Sokféle. Csak irjatok. Hetumoger. Emlékezzetek aug. 14-re! Kisújszállás. Bámulom a türelmet hallgatástokban.

Szatmári Károly, felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos. Főmunkatárs Vadon Sándor.

Legjobb minőségű
bük faszén
POSSZERT JÁNOSNÁL
saját erdejéből jutányos áron kapható.
Debrecen,
(piacutca 1907. számú házánál.)

Első debreczeni asztalos társulat TEMETKEZÉSI INTÉZETE!

Van szerencsénk tisztelettel tudatni, miszerint fentebbi czég alatt, a már 6 év óta fent álló **koporsó üzletünket**, egy a kor kívánalmainak minden tekintetben megfelelő

TEMETKEZÉSI INTÉZETTÉ

átalakítva **dusan berendezvén, e mai napon megnyitottuk.**

Főtörekvésünk leendő, hogy üzletünkben levő minden nemű **érecz- és fakoporsók**, úgy a **bársony**, vagy **selyemmel bevonottak**, a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig, minden szín és alakban pontosan szolgáltatandának ki.

Ajánljuk többnemű **halotti és gyászczikkeinket**, kész halotti öltönyöket, szemfedél, párna, szalag; ugyazinté sir-koszoru és müvirág készletünket, kívánatra díszes és egyszerű **gyász öltönyök** elkészítését.

A t. cz. közönség rendelkezése alá bocsátjuk, **gyász-szobadiszletünket**, mennyezetes ravatalunkat, **halotti disz-kocslainkat**, együtt vagy külön-külön is a legjutányosabb árért.

Elfogadjuk a halálzásnál előforduló mindenemű szolgálatok teljesítésére a megbízásokat, s azokról utólagosan hivatalos nyugtával számolandunk.

Tekintettel arra, hogy intézetünkben minden utánjárástól menten bárki is díszes temetkezésben részesülhessen, úgy intézkedünk, hogy kellő biztosíték mellett **részletfizetésre** a szükségeseket kiszolgáljuk.

Jelzett üzletünkben egyszersmind bármimemű asztalos munkák vállalatát készséggel eszközöljük.

A n. é. közönség irányunkban éveken keresztül tanusított nagybecsü bizalmát köszönettel véve, kérjük azt ezen intézetünkre is kiterjeszteni méltóztatásuk.

➔ **Raktár:** Uj piac, gróf Dégenfeld ház, Kolda-féle bolt. — **Műhely:** a homokkerti üzlet-telep.
Debreczen, 1877. július hó. Kiváló tisztelettel:

I-só debreczeni asztalos társulat.

Egy szoba s egy műhely

kiadó.

Bármi nemben dolgozó mesterember a legelőnyösebben használhatja e helyet. Értekezhetni **Szabó Gusztáv** postatiszt ural, a debreceni postahivatalnál, a ki bővebb felvilágosítást szíveségből ad.

3-3

Fehér János

**keztyüs és sérvkötész
NAGYVÁRADON.**

Tisztelettel ajánlja a n. é. közönségnek **férfi divatúru és utazó czikkeit**. Gyors, olcsó és pontos kiszolgáltatásért kezeskedik.

14. 6-3.

BOROSS SÁNDOR

ajánlja mindennemű

GRÁNIT ÉS MÁRVÁNY SIREMLEKKEKEL

dusan fölszerelt

gyári raktárát

12 frttól föfelé bármilyen nagyságban és azoknak felállítását helyben és vidéken. Mindenféle **siriratok fölmetszését s aranyozását**. **Nemzeti cimereket**, régi sirkövek ujítását jutányos árért fölválalja. — Továbbá sirkerítésekhez kő- és vasrácszatok kerítését. Ugyazintén márvány asztalok nála megrendelhetők.

Raktárhelyiség:

Nagytemplomtér, Vecsey-ház,

Debreczenben.

4-4

Michelstedter Henrik

főpiac 2139. szám alatt ajánlja

férfi és női lábbelik raktárát

a legjutányosabb ár mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

1-1

POLÁCSEK LIPÓT

és társa

A homokkerti gyártelepen, az első debreceni asztalostársulat udvarán — ajánlja:

épület, tüzi és szerszámfa raktárát

a legjutányosabb árak mellett.

1-1

Közvetítő és tudakozó intézet.

Az alább következő ügyek és tárgyak figyelembe vételét kérem!

Keresetök:

13-14 éves ifjak keresztetnek kereskedő Egy federes kosi (1130).
2 darab schifon, 1 ezüst szekrény (1238).
Egy 12-14 éves úri születési lány örökbe. Egy 400 holdnyi birtok megvételre vagy haszonbérbe. (1617).

Kínáltatások:

Ingatlanságok örök áron eladásra.
1 1/2 hold legelőföld a Kondorosnál 65 ft (1431). N-hatvanutca 1516. számú ház eladó 20,000 frttal (1089).
3 1/2 nyilas ondódi föld 3500 ft (1451).
6 cat. h. majorsági föld egészen új gazdasági épületekkel, hozzártatózó urilakkal, (Peér közegben), a mi hályfaival vasállomástól két órai távolságra minden órán eladó. — Értekezhetni nagy-péterfia 816-dik sz. a. Bányay Vince ügyvédnél (947).
Zöldáutóca egy szállárd anyagu cseres ház 4 szoba, konyha, kamara, fél nyilas ondódi földdel 3500 frt (899).
32 oszt. hold legelőföld a folyó kaszálással szemben (902).
Több rendbeli legelő és ondódi föld. Az elősoroltakon kívül többrendbeli ház, szőlő, kaszálók és különösen számtalan legelőföld, valamint többrendbeli kisebb, nagyobb tagosított birtok van eladás végett bejelentve.

Ingatlanságok hasznosbír kiadására:

2 mézaráczk kisujuca a vargaszin alatt Nagyhatvanutca 3 szoba, 1 konyha, kamara, isálló (300 ft. (1046).
Széchenyitca 1808. szám alatt egy urilak. Egy bolt, szoba, konyha, pince sz. annautca 5 szoba minden hozzártatózókkal (1138).
Hatvanutca elején egy urilak. 3 szoba hozzá tartozókkal (1230).
Kismesterutca 2 utcai, 1 udvari szoba, konyha, kamara (1307).
1200 h. tagosított birtok gazdasági épületekkel jó feltételek mellett (378).
Számaltan egyes szobák butorral v. anólkul. Messzenautca 575. sz. egy bolt, egy szoba, konyha, pince, fatartó 180 ft. (1004).

Eladó ingóságok:

Fürdő vagy Szeszgyárakhoz való kazánok, Többféle használt butorok (519).
Rézesövek és csapok, vasbroncos hordok, Több esőplőgép (399).
Sertés hizlalo káczák és kuszivattyúk (158). Különbféle használt zongora.
200 üveg tokaji bor ívegenként 2 ft, összesen P. 1 ft 80 krjával (1123).
30 méter mázsa szalonna (1218).
2 tekeszta (egyik karambol) (1120).
Egy masóvárosi jömeneti kereskedés az Ér-melléken (1331).
100 cseber kerti bor (377).
Több ezer szak eladó és kölcsönadó (698).

Alkalmazást keresők:

Egy műkertész ajánlkozik (1459).
Egy urnó és férje ellátásáért szolgálataját felajánlja egy uril háznál mint varronó, kiadó-nó, gazlasony vagy szobaasszony (1563).
Egy szepeségi, nevelt ifju nő mint komorna ajánlkozik (1030).
Az utcaszögleteken kifüggesztett közzétett és tudakozó intézeti táblákba falragaszok és hirdetések, méltányos árérti eszközöltetése a n. é. közönség figyelmébe ajánlatik. Tömegesen vannak bejelentve gazdaszisztek.

Pénzt 6-os kamatra, 1% törlesztéssel.

Az ezen rovatokban közöltétek iránt felvilágosítást ad s egy ily közleményt 25 krajczár előleges lefizetés mellett, felvessz és közzétesz

Zichermann H.

irodája, Debreczen, ceglédutca, Csiffy-ház.

1-?

Előfizetés
Az előfizet

A ma
pe van. K
zánkban
lenni.
Nem
lését senk
juk ki ek
bőmbölne
más ágyu
nem tartá
Lélek
És ün

egyes tá
egyes pá
pot ünne
zeti közé
E n
viszhangj
társ" is.
sergünk
De l
— K

Ha
a kebel
nepeljen
kor a ha
vebb ma
Örön
Kossuth
Éljer
méi győz
diadalun

* Béke
athletikai
ját pénztár
vigalommal
dez. — Az
Belépti est
gyermekjeg
napján a m
tárnál, a m
Az alapító,
mélyükre a
használhatj
tatván, hirt
cen, 1877.
ülésből. Va
alelnök. Az
kara működ
ról és cukr
rozat: 1.
6. Távugrá
futás. 6. B
Sulyok haj
T á n e r
Végén rezg
Mazurka és
6. To nai l
8. Keringő
gén galopp

Régi
tudjuk utá
nyi a te
szükségeli
Segít
segít. Régi
akarják m
kellene.

Ha n
a mi elég
iparegyesü
volt s ninc
arra nézve
keikért val
Ott v